

Beleidsplan Stichting Vrienden van Herenboeren

Zakelijke gegevens:

- Naam: Stichting Vrienden van Herenboeren;
- RSIN: 859397099
- Postadres: Klapwaker 20, 5283 NM Boxtel;
- Telefoonnummer secretaris: 0628375797
- Telefoonnummer penningmeester: 0646222433
- E-mailadres: info@vriendenvanherenboeren.nl
- Nummer Kamer van Koophandel: 73200417;
- Bankrekening: NL32 TRIO 0379 5914 05;

Doel en omschrijving van de Stichting, beleid & strategie

Stichting Vrienden van Herenboeren heeft ten doel het bevorderen van alternatieve casu quo duurzamere agrarische methoden en technieken met meer respect voor de kwaliteit van bodem en leven. Het gaat hierbij om de ondersteuning van een gezonde duurzame voedselproductie waarbij onder andere rekening wordt gehouden met natuurlijke waarden, dierenwelzijn, biodiversiteit en landschapsbeheer.

Concreet wil de stichting haar doel ondersteunen door een ondersteuning van het herenboerenconcept of soortgelijke bewegingen.

Een belangrijk deel van het huidige voedsel wordt geproduceerd met beperkt oog voor natuur, milieu en de gezondheid van de mens. De huidige voedselketen wordt overwegend beheerst door winstmaximalisatie ten behoeve van de kapitaalverschaffers binnen de keten.

Uiteindelijk zijn het de kapitaalverschaffers die de doorslaggevende stem hebben in de wijze waarop het productieproces (binnen de ruime mogelijkheden van wet- en regelgeving) wordt vormgegeven.

De herenboerenbeweging is een maatschappelijke beweging met als doel de wijze waarop de maatschappelijke voedselvoorziening vorm is gegeven te veranderen. Herenboeren willen een praktisch voorbeeld zijn om te laten zien op welke wijze het produceren van gezond voedsel in overeenstemming kan worden gebracht met het ecologische systeem. Het is een proces dat in beweging is en blijft door telkens weer nieuwe experimenten te starten.

Om niet winstmaximalisatie doorslaggevend te laten zijn maar juist ecologische- en gezondheidskundige aspecten, is het idee ontstaan om binnen een lokale gemeenschap participerende huishoudens gezamenlijk een boerenbedrijf in eigendom te laten verwerven. De gedachte hierachter is dat indien deze huishoudens het economische bezit en daarmee de juridische zeggenschap verkrijgen in hun lokale boerenbedrijf, zij juist met name aan de ecologische- en gezondheidskundige aspecten een primair belang zullen toekennen.

Soortgelijke initiatieven waarbij eveneens geldt dat deze grondgebonden is, op duurzame wijze voedsel produceren en waarbij de regie over de duurzame voedselproductie gewaarborgd is omdat huishoudens zowel afnemer als eigenaar zijn van de voedselproductie kunnen, indien zij een goed plan hebben, op de steun van de Stichting rekenen.

De Stichting is van mening dat alleen door de krachten te bundelen van alle soortgelijke initiatieven een duurzame voedselproductie over de hele linie kan worden bereikt.

De reden dat de Stichting Herenboeren terug laat komen in haar eigen naam is dat het herenboeren concept richtinggevend is voor de eigen visie van de Stichting betreffende duurzame voedselproductie. Daarnaast kan de vraag worden gesteld of herenboeren een merk is of een meer algemene term die vanuit een merkachtige setting uiteindelijk bij een succesvolle transitie naar een meer duurzame maatschappij een algemeen zelfstandig naamwoord wordt (of in ieder geval een extra betekenis krijgt).

Hierbij aansluitend kunnen de termen herenboerderij, herenboer, boer en herenboeren netwerk als volgt worden gedefinieerd:

herenboerderij: een grondgebonden gemengd boerenbedrijf dat via een coöperatie in eigendom is van meerdere huishoudens en waarop, in overeenstemming met ecologische en natuurlijke waarden, gezond

voedsel wordt geproduceerd dat vervolgens vrijwel volledig wordt geconsumeerd door de huishoudens die eigenaar zijn van het boerenbedrijf. De werkzaamheden op de herenboerderij worden uitgevoerd door een boer die juist geen eigenaar is van het boerenbedrijf. De boer is verantwoordelijk voor het productieproces en de verdeling van het voedsel. De huishoudens beoordelen het functioneren van de boer. Bij de beoordeling wordt een belangrijke wegingsfactor toegekend aan de ecologische en natuurlijke resultaten.

Herenboer: een lid van het gezin dat mede met andere huishoudens eigenaar is van een gemengd boerenbedrijf. Een herenboer hoeft niet zelf werkzaam te zijn op zijn/haar boerenbedrijf. Wel is het zo dat de herenboer de boer die de feitelijke werkzaamheden verricht tenminste één keer per jaar beoordeelt. Voor de herenboer is het belangrijk dat hij/zij door middel van het eigenaarschap kan waarborgen dat op zijn/haar boerenbedrijf gezond voedsel wordt geproduceerd en dat deze productie in overeenstemming is met de ecologische en natuurlijke waarden.

Boer: man of vrouw die verantwoordelijk is voor het dagelijks werk op de herenboerderij, de boer is werkzaam bij de herenboerderij en dient verantwoording af te leggen aan de algemene ledenvergadering van de coöperatie van de herenboerderij.

Herenboerennetwerk: Samenwerkingsverband van zelfstandige herenboerderijen waarbinnen o.a. kennis, productiemiddelen en producten worden uitgewisseld om op die wijze de herenboerenbeweging als maatschappelijke beweging te versterken. Ook zelfstandige boerderijen die vergelijkbaar zijn met een herenboerderij kunnen onderdeel uitmaken van het herenboerennetwerk.

Uiteraard gaat het bij de herenboeren niet om deze taaltechnische weerspiegeling, voor de toelichting dat sprake is van een algemene stroming is dit ons inziens echter wel een verhelderende aanvulling.

Hieronder wordt nader ingegaan op de punten die vanuit ecologisch perspectief belangrijk zijn. Deze punten zijn geïnspireerd op een visie waarbij natuur, duurzaamheid en (dieren)welzijn centraal staan.

Beperken transportbewegingen

Een belangrijk element van herenboeren is het lokaal produceren van groenten, fruit en vlees zodat de transportbewegingen (en de daarmee samenhangende milieubelasting) tot een minimum kunnen worden beperkt. Voor de productie van groenten en fruit betekent dit dat er een goed doordacht teeltplan moet worden opgesteld. Een belangrijk element daarbij is het rekken van de oogstseizoenen door per groente- of fruitsoort te werken met verschillende rassen. Hiervoor is het onder andere noodzakelijk om met nieuwe, minder gebruikelijke rassen, te experimenteren.

Natuurgedreven grondgebruik

De kwaliteit van de Nederlandse landbouwgrond is de laatste jaren sterk achteruit gegaan. De redenen voor deze achteruitgang zijn divers.

Herenboeren hebben zich ten doel gesteld om ieder jaar de kwaliteit van hun grond te verbeteren. Zij noemen dit natuurgedreven grondgebruik. Om dit doel te verwezenlijken wordt onderzoek gedaan naar de diverse mogelijkheden die er zijn om de grond continue te verbeteren.

Dierenwelzijn

Dierenwelzijn is voor de herenboeren een onbetwistbare voorwaarde voor het houden van dieren. Dieren moeten dier kunnen zijn op een herenboerderij. Dit betekent dat ze in een natuurlijke omgeving hun gang moeten kunnen gaan en dat ze zelf zoveel mogelijk kunnen beslissen of ze buiten zijn of zichzelf juist terugtrekken in hun onderkomen.

Medicatie dient tot een minimum te worden beperkt, wat onder andere met zich meebrengt dat er onderzoek wordt gedaan naar de mogelijkheden om medicatie te vervangen door alternatieve dierengeneeskunde.

Biodiversiteit

Een afname van de biodiversiteit verarmt de natuur en kan op termijn zelfs de voedselvoorziening in gevaar brengen. Om ervoor te zorgen dat de voedselproductie de biodiversiteit niet in gevaar brengt dient er slimmer te worden samengewerkt met de natuur. Elementen van het beschermen van de biodiversiteit zijn bijvoorbeeld een evenwichtig stikstofprogramma, het samengaan met de natuurlijke omgeving en creëren van een omgeving waarin bijen, hommels en andere bestuivers kunnen floreren. Op de herenboerderij worden diverse maatregelen genomen om hiervoor te zorgen.

Tevens dient de feitelijke situering van het boerenbedrijf in overeenstemming te zijn met de omliggende landschappelijke waarden. Juist vanwege dit uitgangspunt is de organisatie Natuurmonumenten zeer geïnteresseerd in de ontwikkelingen rondom de herenboerderijen.

Gezondheid & mensenwelzijn

Het produceren van gezond voedsel is een belangrijk onderdeel van de herenboerenfilosofie. De herenboeren hebben als doel om gezond voedsel centraal te stellen binnen hun eigen huishoudens en om dit uit te dragen naar de mensen om hen heen. De gedachte hierachter is mede dat mensen die gezond voedsel daadwerkelijk gaan waarderen ook een gezonde leefomgeving belangrijk gaan vinden. Interessant hierbij is om nog te vermelden dat Ministerie van Economische zaken de impact van de herenboerenbeweging in een bredere context wil gaan onderzoeken. Zo vermoeden zij bijvoorbeeld dat de gemeenschappelijke dynamiek i.c.m. gezond eten en actief buiten zijn o.a. dementie bij ouderen kan verminderen.

De ondersteuning d.m.v. projecten

Met ondersteuning door de Stichting wordt bedoeld de ondersteuning van projecten van de herenboeren die het economische productieproces overstijgen en daarmee mede het algemeen nut willen dienen. Het gaat derhalve dus niet om een ondersteuning in investeringen in faciliteiten die als gangbaar gelden binnen een bepaalde productiewijze, maar juist om de extra investeringen die zien op een echte structurele verbetering van de verschillende thema's die hiervoor zijn besproken.

Voorbeelden van projecten van de hiervoor omschreven thema's zijn:

- het ondersteunen van het aanleggen van natuurlijke omheiningen van akkers en weides (o.a. t.b.v. de bestuivers);
- de ondersteuning van investeringen die ervoor moeten zorgen dat het boerenbedrijf opgaat in het omliggende landschap.
- ondersteuning in investeringen in een zo'n duurzaam mogelijke voedselproductie.
- ondersteuning van onderzoek en de samenhangende kosten van dit onderzoek naar teelwijzen die beter zijn voor de bodem, minder of geen chemische bestrijdingsmiddelen behoeven, een bijdrage leveren aan het behoud van de biodiversiteit of leiden tot een mix van gewassen die passen binnen de filosofie van een jaarrond eten van eigen bodem.

Verder geldt dat vanuit de Stichting ondersteuning plaatsvindt voor projecten die zien op:

- het organiseren van excursies op de herenboerderijen;
- het geven van voorlichting;
- het organiseren van informatieavonden voor nieuwe herenboerderijen op andere locaties;
- het organiseren van de onderlinge versterking van de afzonderlijke herenboerderijen, dit kan bijvoorbeeld door de organisatie van een landelijk event.

Verwerven, beheren en besteden van de financiële middelen

De inkomsten van de Stichting kunnen worden onderverdeeld in de volgende categorieën:

- giften in geld;
- giften in natura;
- de gift van een lidmaatschapsrecht in een bepaalde herenboerencoöperatie;
- sponsoring in geld;
- sponsoring in natura.

Hieronder zullen we nader ingaan op de giften respectievelijk de sponsoring.

Giften

Schenkers zijn o.a. te onderscheiden in lokale schenkers en landelijke schenkers. De schenkers krijgen een eervolle naamsvermelding. Ten aanzien van de lokale schenkers geldt niet dat hun schenking alleen ten goede zal komen aan het betreffende lokale boerenbedrijf. De schenking zal ten goede gekomen aan de Stichting en de Stichting zal vervolgens zelfstandig besluiten voor welk project de middelen verkregen uit de schenking daadwerkelijk zullen worden aangewend. Dit kan een project zijn op het lokale boerenbedrijf waarmee de lokale schenker zich verbonden voelt, uiteraard kan dit ook een project zijn op een andere boerenbedrijf.

Indien sprake is van schenking in natura zal de Stichting de ontvangen middelen / diensten ontvangen en vervolgens beschikbaar stellen voor een project op de herenboerderij(en).

Een bijzondere vorm van schenking in natura is het schenken van een lidmaatschapsrecht (voor meer informatie over dit lidmaatschapsrecht, zie hieronder de nadere toelichting onder het kopje “*een korte organisatorische en financiële toelichting op het herenboerenconcept*”). De waarde in het economische verkeer van het lidmaatschapsrecht gelijk is aan de nominale waarde.

Voor sommige huishoudens geldt dat ze wel een lidmaatschapsrecht hebben in de coöperatie van een herenboerderij, maar dat ze geen gebruik meer maken van het aan het lidmaatschapsrecht verbonden abonnement. Deze huishoudens kunnen ervoor kiezen om hun lidmaatschapsrecht te verkopen aan een ander gezin. Ze kunnen er echter ook voor kiezen om dit lidmaatschapsrecht te schenken aan de Stichting. De Stichting kan vervolgens ervoor kiezen om dit lidmaatschapsrecht te verkopen aan een ander gezin of, ze kunnen ervoor kiezen om het lidmaatschapsrecht tijdelijk aan te houden en pas op een later moment te verkopen. (Zie voor het aanhouden van het lidmaatschapsrecht door de Stichting ook onderstaande paragraaf: “Een nadere omschrijving van de wijze waarop de Stichting de ontvangen middelen aanwend voor het maatschappelijke nut”.)

Indien uiteindelijk het lidmaatschapsrecht is verkocht zullen de ontvangen middelen worden gebruikt om een project op een herenboerderij te faciliteren.

Sponsoring

Bedrijven en andere organisaties kunnen ervoor kiezen om geen gift te doen aan de Stichting, maar om de Stichting te sponsoren. Ingeval van sponsoring zal eventueel op uiteenlopende manieren het beeldmerk van de sponsor verbonden worden aan de herenboerenbeweging.

De middelen die met sponsoring zullen worden opgehaald door de Stichting, net zoals de middelen die worden ontvangen uit giften, aangewend worden voor projecten op de herenboerderijen.

Een nadere omschrijving van de wijze waarop de Stichting de ontvangen middelen aanwend voor het maatschappelijk nut.

Zowel de middelen die verkregen worden door middel van sponsoring als de middelen die worden verkregen uit giften zullen voor dezelfde ondersteuningsdoelen worden aangewend. Het betreffen de ondersteuningsdoelen die hierboven zijn omschreven.

Gelden die niet direct zullen worden uitgegeven omdat daarvoor geen direct (onderzoeks)project voorhanden is, zullen door de Stichting worden aangehouden tot een later moment. Het aanhouden van gelden is derhalve geen doel, maar wel een middel om af te dwingen dat alleen een ondersteuning wordt aangevraagd voor zinvolle projecten.

Met andere woorden: er moet geen tendens ontstaan waarin gelden binnen een korte periode door de Stichting moeten worden uitgegeven en dat daardoor de afzonderlijke herenboerderijen op grond van een niet goed doordacht plan voor ondersteuning in aanmerking komen. Beter op een later moment een goed plan ondersteunen dan op de korte termijn een middelmatig plan. Een kritische beoordeling is hierbij te verwachten.

Gezien de lage rendementen op beleggingen met relatief weinig risico is de Stichting voornemens om de liquide middelen die wellicht voor de langere tijd niet zullen worden aangewend voor een directe ondersteuning te gebruiken om te investeren in een lidmaatschapsrecht van een specifieke coöperatie. Het gaat dan om coöperaties die wel van start zijn gegaan maar die nog geen 200 huishoudens als eigenaar hebben. De betreffende coöperatie heeft derhalve nog niet alle lidmaatschapsrechten uitgegeven. In een dergelijke situatie zal de Stichting een maximaal aantal lidmaatschapsrechten in een dergelijke coöperatie tijdelijk kunnen houden. De voedselabonnementen die bij deze lidmaatschapsrechten horen kunnen vervolgens tijdelijk worden afgenomen door lokale bewoners. In samenspraak met de lokale coöperatie zal een bepaalde groep tijdelijk van het abonnement gebruik kunnen maken.

Een korte organisatorische en financiële toelichting op het herenboerenconcept

Het idee van het herenboerenconcept is vanuit landbouwkundig perspectief verder doorgerekend en daarbij is een concept naar voren gekomen op grond waarvan een boerenbedrijf gerund kan worden dat een jaar rond voor een belangrijk deel (60%) kan voorzien in de dagelijkse boodschappen. Kortweg omgeschreven houdt dit concept in dat:

- een boerenbedrijf van 20 hectaren;
- voor 200 huishoudens het hele jaar rond grotendeels in hun voedselbehoefte kan voorzien;
- en waarvoor een kapitaalinvestering nodig is van € 2.000 per gezin (dus in totaal van 200 * € 2.000 is € 400.000);

- de exploitatie wordt gedekt door de leden. Indien de exploitatie bijvoorbeeld € 260.000 bedraagt dan geldt ingeval van 500 monden¹ dat de bijdrage per mond per week € 10 bedraagt. Namelijk 500 maal € 10 per week maal 52 weken is: € 260.000.

Juridisch is dit vormgegeven door het boerenbedrijf te drijven via een coöperatie. De huishoudens verkrijgen voor hun investering een lidmaatschapsrecht in deze coöperatie. Belangrijke besluiten worden genomen in de algemene ledenvergadering. De dagelijkse werkzaamheden worden uitgevoerd door een boer.

Zoals hierboven aangegeven geldt dat de huishoudens, afhankelijk van hun samenstelling, wekelijks een abonnementsprijs moeten voldoen. In ruil daarvoor kunnen zij iedere week hun deel aan groenten, fruit en vlees ophalen bij het boerenbedrijf. De combinatie van de investering die ziet op het eigenaarschap als de abonnementsprijs zorgt voor de verbondenheid met de betreffende herenboerderij.

Inmiddels is er in Nederland één operationeel boerenbedrijf in handen van een groep participerende huishoudens en zijn er twaalf boerenbedrijven in ontwikkeling. Ieder boerenbedrijf is ondergebracht in een lokale coöperatie. Momenteel hebben deze coöperaties nog geen 200 huishoudens als eigenaar, wel zijn ze operationeel en wordt al het benodigde voedsel geproduceerd.

Doelstelling is dat binnen enkele jaren tien boerenbedrijven via het herenboerenconcept operationeel zijn. Ieder boerenbedrijf wordt geëxploiteerd vanuit een afzonderlijke coöperatie. Het aantal herenboerderijen is echter niet gelimiteerd. In de meest ultieme situatie wordt al het voedsel van alle Nederlandse huishoudens op duurzame wijze geproduceerd door een herenboerderij. Het aantal herenboerderijen zal dan in een dergelijk scenario gigantisch groot zijn.

Naast de verschillende lokale coöperaties is er een landelijke stichting, Stichting Herenboeren NL Uitvoering. Stichting Herenboeren NL Uitvoering zorgt voor verschillende facilitaire zaken. Zo zijn de boeren die werkzaam zijn bij de coöperaties in loondienst bij deze landelijke Stichting. De stichting detacheert de boeren vervolgens uit aan de coöperaties.

Iedere coöperatie voert haar eigen financiële huishouding. Zij heeft een eigen begroting gebaseerd op het ingelegde vermogen, haar kosten en haar opbrengsten uit de abonnementsgelden. Ieder jaar wordt er een jaarrekening opgesteld. Op de website van de herenboeren staat in dit kader o.a. het volgende geschreven:

“Maar als blijkt dat er onder aan de streep van de jaarrekening, behalve geluk en een goed gevoel ook wat euro's overblijven, dan kan de coöperatie drie dingen doen:

- (1) investeren in het bedrijf;*
- (2) sparen of;*
- (3) de maandelijkse afdracht in het volgende jaar verlagen.”*

Op de website: www.herenboeren.nl treft u meer informatie aan over het concept herenboeren.

Ten slotte willen wij nog vermelden dat de herenboeren een nieuwe maatschappelijke richting is die breed gesteund wordt door tal van organisaties zoals Ministerie Economische zaken, Ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de provincies Noord Brabant, Zuid Holland en Limburg, Natuurmonumenten, Stichting Doen, HAS Den Bosch, Aeres Dronten, Louis Bolk Instituut, Copernicus Instituut, Universiteit Wageningen, gemeente Boxtel en Avans Hogescholen.

Bestuur

- voorzitter: Pim Ketelaars
- penningmeester: Harold van de Ven
- secretaris: Wim Ketelaars
- algemeen bestuurslid (indien van toepassing): Monique in 't Groen

¹In het vocabulaire van de herenboeren wordt gesproken over monden en niet over personen, op deze wijze wordt rekentechnisch rekening gehouden met jonge kinderen en samengestelde huishoudens die de ene week een andere omvang kunnen hebben dan de andere week.

De bestuurders van de stichting ontvangen geen beloning. Dagelijkse managementtaken worden vooralsnog uitgevoerd door het bestuur. De beloning hiervoor is voorzover de werkzaamheden worden uitgevoerd door de bestuurders nihil.

Het dagelijkse management kan kleine dagelijkse betalingen verrichten. Zij hebben hiervoor de beschikking over een lopende rekeningen. Voor bedragen boven de € 100 dient vooraf goedkeuring te worden gegeven door twee bestuursleden. Verder geldt dat achteraf alle betalingen door de bestuurdersleden worden beoordeeld en dat het bestuur besluit welke bedragen beschikbaar worden gesteld op de betreffende lopende rekening.

Betalingen die geen betrekking hebben op uitgaven dienen door het bestuur te worden goedgekeurd. Ook dient het bestuur goedkeuring te geven aan de ondersteuning van de diverse projecten. De procedure hieromtrent is vastgelegd in het reglement van bestuur. Deze afspraken en handelsbevoegdheden zijn eveneens vastgelegd in het reglement. Het reglement is opgesteld op grond van artikel 10 van de statuten.

De stichting kent geen Raad van Toezicht.

Financiële gegevens van de instelling

Hieronder volgt een overzicht van de financiële begroting voor de komende drie jaren.

Jaar 1:

Inkomen: € 50.000 (met name uit giften en fondsenwervende activiteiten);

Uitgaven aan Projecten: € 40.000

Overige kosten zoals bureaunkosten: € 8.000

Jaar 2:

Inkomen: € 75.000 (met name uit giften en fondsenwervende activiteiten);

Uitgaven aan Projecten: € 60.000

Overige kosten zoals bureaunkosten: € 12.000

Jaar 3:

Inkomen: € 100.000 (met name uit giften en fondsenwervende activiteiten);

Uitgaven aan Projecten: € 85.000

Overige kosten zoals bureaunkosten: € 13.000

Communicatieparagraaf

Communicatie door Vrienden van Herenboeren zal op verschillende manieren plaatsvinden. Hieronder volgt een opsomming van enkele communicatiekanalen die worden gebruikt:

- Website Vrienden van Herenboeren;
- Periodieke mailing aan geïnteresseerden, dit kunnen o.a. sponsors en (potentiële) schenkers zijn, herenboerderijen of andere zelfstandige soortgelijke boerderijen, verbonden partijen zoals kennisinstellingen, landeigenaren of lokale overheden.
- Een jaarlijkse Vrienden van de Herenboeren ontmoeting
- Ontmoetingen tussen mensen met dezelfde visie.